

JAARVERSLAG 2011

Organisatie: bestuur, medewerkers en vrijwilligers

Bestuur, gemachtigde(n)

Het bestuur van Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum (POPMUS) bestaat eind 2011 uit:

- a. Voorzitter: Maria Simons (Heerde);
- b. Secretaris/penningmeester: Eefke Meijerink (Zwolle);
- c. Lid: Steven Groenen (Lier, België);
- d. Gemachtigde en directeur-conservator: Otto van der Mieden (Vorchten).

Afbeelding: glimlachende Jan Klaassen, oud-Hollandse poppenkastfiguur.
Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Het stichtingsbestuur kwam in 2011 3 x maal bijeen, op diverse tijden is er e-mail en telefonisch contact geweest. Relevante aandachtspunten zijn mondeling en per e-mail besproken. De directeur heeft diverse gesprekken gevoerd met hen en met derden.

Er zijn geen echte notulen gemaakt van bestuursvergaderingen en gesprekken met de directie. POPMUS is een kleine organisatie met informele contacten over en weer. Afspraken, besprekingspunten, in- en uitgaande post zijn terug te vinden in de e-mailberichten tussen directie en bestuur.

Overleg is geweest met de Stichting Contact Theatercollecties (SCTC), het Theater Instituut Nederland (TIN) en met Charles Boissevain, directeur van de Deventer Musea. Met de directie van de Deventer Musea zijn er een aantal gesprekken geweest over de mogelijkheid tot samenwerking en vestiging van POPMUS aldaar. POPMUS is al sedert 2006 op zoek naar een nieuwe museumlocatie.

Otto van der Mieden is als councillor actief in de UNIMA (Union Internationale de la Marionnette)

Vrijwilligers en medewerkers.

POPMUS bestaat uit een fulltime directeur/conservator en een incidenteel beschikbare bibliothecaresse en een medewerker collectiebeheer t.b.v. digitalisering, administratie en andere werkzaamheden. T.b.v. de beschrijvingen van literatuur, de collectie en de digitale invoer is er voor een 134 uur gebruik gemaakt van hun diensten.

Museumregistratie

Het Poppenspe(e)lmuseum is opgenomen in het Nationaal Museumregister sedert mei 2001.

Bezoekersaantallen en activiteiten

Eind 2010 kwam een van de fraaie plafonds uit 1914 van het museum onverwacht omlaag; dit veroorzaakte een enorme ravage in een van de belangrijkste expositieruimtes. Wij waren hierdoor genoodzaakt het museum een paar maanden te sluiten. De bezoekersaantallen in 2011 zijn door de langdurige herstelwerkzaamheden van het zogenoemde Silberlingplafond in een van de museale ruimtes sterk teruggenomen. Het Poppenspe(e)lmuseum informatiecentrum was wel (gedeeltelijk) toegankelijk voor onderzoek.

Bezoekers, volwassenen en kinderen + virtuele bezoekers van de websites:

2010	7842	3094
2011	5048	4012

Voor scriptie- en studiedoeleinden verleenden wij gratis toegang aan 23 studenten/onderzoekers.

Op dinsdag 13 september bezochten leerlingen van de Jenaplanschool Hoorn (Heerde) als 'mysterie guests' het museum.

Gratis museumdag, -weekend en vakantieactiviteiten

Tijdens het Museumweekend van de Nederlandse Museum Vereniging ontvingen wij 47 deelnemers. Op de gratis museumdag d.d. 24 oktober van de Provincie Gelderland waren er 112 bezoekers. Zelf met poppen en figuren spelen was mogelijk tijdens de zomervakantie.

Publiciteit

Middels onze digitale Nieuwsbrieven, de educatieve Doepak-uitgaven, de Poppenspe(e)lmuseumpamfletten en WP (tijdschrift van de Nederlandse Vereniging voor het Poppenspel – NVP) en hun Nieuwsbrief werd gewezen op onze thema-exposities en publicaties.

Printversies van de op de bibliotheeksite geplaatste Poppenspe(e)lmuseumpamfletten, Doepak en de tweetalige Nieuwsbrieven/Newsletters zijn op verzoek verstuurd naar belangstellenden.

Een korte vermelding van POPMUS is te vinden op de website van het TIN, de site van de NVP, de gids Nederland Museumland en in de Museumkijkwijzer/Museums-kompass: een gratis gids betreffende erfgoedinstellingen in Gelderland, Overijssel, Münsterland en Osnabrücker Land.

Afbeelding: Jan Klaassen een en al verbazing. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie Poppenspe(e)lmuseum.

Website, tentoonstellingen en aanwinsten in 2011

De website www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl, www.poppenspel.info en het speurspel op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs geven onverwachte invalshoeken om in aanraking te komen met het fenomeen poppentheater in de ruimste zin van het woord. Diverse rijk geïllustreerde publicaties – pamfletten, Doepak, artikelen en andere documenten – zijn toegevoegd. Zie voor gerealiseerde uitgaven, aanwinsten bibliotheek en de collectie de Nieuwsbrieven/Newsletters:

- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief Xa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief XIa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief XIIa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief XIIIa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief XIVa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief XVa (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief/Puppetry Museum Newsletter XVIe (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief/Puppetry Museum Newsletter XVIIe (2011)
- Poppenspe(e)lmuseumniewsbrief/Puppetry Museum Newsletter XVIIIe (2011)

Nieuw dit jaar was de expositie Poppenspe(e)lpastiche, die wij realiseerden samen met onder andere Hetty Paërl.

Afbeelding: printscreen websites Poppenspe(e)lmuseum.

Overzicht exposities en multimedia

- * *Een vestibule vol vurige vechtjassen.* De vandalen in het stangpoppentheater.
- * *Een duit in het zakje, geen cent te makken.* Spaarpotten, mansen en met de pet rondgaan.
- * *Poppenspe(e)lpastiche.* Een serie kartonnen theatertjes. Een internationaal overzicht van de diversiteit van het (volks)poppentheater.
- * *Vies en voos in en buiten de poppenkast.* Een wc vol onbetamelikheden.
- * *Pantin en Paljas.* Een trap vol trekpoppen.
- * *Pulcinella in prenten en poppen.* Een Italiaanse clown.
- * *Holodesk.* Een kijkdoos met een denkbeeldige wereld.
- * *Veel theater voor weinig geld.* Schimmentheater in de negentiende en twintigste eeuw.
- * *Op visite bij tante Trijntje.* Smullen in de poppenkast.
- * *Hemel, oh Heer, help, ik ben dood!* Volkspoppenspel en de Dood.
- * *Spelen met foto's.* Geënceneerde foto's van Marjo van den Boomen, Teun Hocks, Erwin Olaf en Henk Tas.
- * *Poppenspe(e)ldoe- en -speurspelen.* Ontdekkingsreizen door het museum.
- * Gelegenheid tot het raadplegen van het *Poppenspe(e)lmuseuminformatiecentrum*, de *bibliotheek*, het *Poppentheater-abc* en een *multimediapresentatie*.

Afbeelding: museumdirecteur en conservator Otto van der Mieden met Mr Punch/Jan Klaassen in de thema-expositie Poppenspe(e)lpastiche, een serie kartonnen tafeltheaters met een afbeelding die is gepasticeerd – nagebootst – van illustraties uit de collectie van het Poppenspe(e)lmuseum. Foto: Henri van der Beek. Concept tentoonstelling: Hetty Paërl en Otto van der Mieden.

Missie/misionstatement

Het collectiebeleid van POPMUS komt tot uiting in het verzamel-, aankoop-, presentatie- en bruikleenbeleid, de wetenschappelijke onderbouwing, bewerking en beheer van de (deel)collecties, de exposities, publicaties, voorstellingen, rondleidingen, demonstraties en educatieve programma's.

De 'afdeling collectiebeheer, presentatie en documentatie' staat in voor het fysiek beheer van de collectie (depotbeheer, conservering en restauratie), contacten met het werkveld (poppen- en figurentheatermakers) en voor de basisregistratie in Adlib (het optimaliseren van de centrale collectiedatabank, het coördineren van de dienstverlening rondom de collecties, de publicaties en programmatie van de optredens/voorstellingen/films).

Het Poppenspe(e)lmuseum verworft, onderzoekt, ontsluit, beheert en presenteert materieel en immaterieel erfgoed op het gebied van het poppentheater in de ruimste zin van het woord, streeft naar bundeling van informatie en archivering op het gebied van het internationale poppen-, figuren- en objecttheater en biedt belangstellenden kennis van het verleden en inzicht in het heden.

Afbeelding: Jan Klaassen, Katrijn en paperassen. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Het museum stelt zich verder ten doel:

- het tonen van ontwikkelingen in de poppentheaterkunst en -cultuur en het actief bijdragen aan het actuele discours;
- het verwerven en vervolmaken van een relevante collectie internationale oude en hedendaagse poppentheaterkunst en -cultuur;
- het tonen van de samenhang tussen de internationale ontwikkelingen en het werk van regionale en (inter)nationale poppentheatermakers en -kunstenaars;
- het samenwerken met particuliere verzamelaars en erfgoedinstellingen en het tonen van hun collecties op een wijze die niet alleen recht doet aan deze collecties, maar bovendien extra reliëf geeft aan het kunst-, cultuur- en poppentheaterpalet van het museum.

POPMUS beoogt naast de esthetische, ook de geestelijke rijkdom van de poppentheatercultuur en aanverwante kunsten centraal te stellen, en wel op een wijze die kenners overtuigt en het publiek inspireert.

Poppentheatercultuur is van nature grenzeloos. Uitzonderlijke individuen maken het verschil. Daarom verzamelt en toont het museum poppen- en figurentheaterensceneringen, artefacten, beeld- en geluidmateriaal (film, audio, dvd's etc.), parafernalia en aanverwante kunstwerken en objecten uit alle beeldende- en poppentheaterdisciplines (zowel beroepsmatige als zogenoemde amateurpoppenspelers) en kijkt het over de regionale- en landsgrenzen heen. Individuele en gezamenlijke oeuvres/creaties en theaterensceneringen staan daarbij centraal. De invulling van het kunstenaarschap en de theater- en atelierpraktijk komen regelmatig aan de orde.

POPMUS beschouwt het als een belangrijke taak het publiek bewust te maken van het feit dat de poppentheatercultuur geen pasklare antwoorden biedt. Eigen meningsvorming wordt op verschillende niveaus gestimuleerd.

Kenniscentrum

POPMUS profileert zich in Nederland als een kenniscentrum tussen de grote instellingen in de verre of naaste omgeving (Theater Instituut Nederland – TIN, Volkenkundig museum Leiden, Tropen Instituut Amsterdam, Museon Den Haag, Wereld Museum Rotterdam). Het is een 'center of excellence', waarbij dieper op de poppen-, figuren- en objecttheatercultuur wordt ingegaan, om deze vervolgens zo breed mogelijk aan de 'man/vrouw' te brengen. Bij het bevorderen van een intensief contact met de poppentheatercultuur hanteert POPMUS de menselijke maat als uitgangspunt.

Openingsdagen en -tijden

In 2011 was het museum 7 maanden geopend op woensdag, zaterdag en zondag tussen 12.00 en 17.00 u. Bezoekers van het informatiecentrum ontvingen wij ook buiten de reguliere openingsdagen en -tijden.

Afbeelding: looppoppenkast met mansbakje. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Samenwerking met andere organisaties

Het museum is lid van de SCTC, de directeur bezoekt tweejaarlijks hun bijeenkomsten.

De directeur is UNIMA-councillor.

Het museum is geen lid meer van de Nederlandse Museum Vereniging en Gelders Erfgoed.

Incidenteel waren er contacten met collega musea en erfgoedinstellingen.

Locatie elders

In 2006 realiseerde Bureau Berenschot in opdracht van POPMUS, het Historisch Museum Rotterdam (HMR) en het TIN te Amsterdam een haalbaarheidsonderzoek n.a.v. een quick scan in 2004 door het Instituut Collectie Nederland (ICN) – waarbij een onderzoek gedaan werd naar de gevarieerdheid van deze collecties, het belang voor Nederland en mogelijkheden voor presentatie, educatie en onderzoek – om te komen tot een nationaal museum voor het poppentheater en daarmee ‘samensmelting’ van de collecties en het realiseren van publieksgerichte activiteiten. Dit heeft echter nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Na overleg met de directies van het TIN en HMR is besloten dat POPMUS zich nu alleen zal richten op een publieksgerichte exploitatie, uiteraard in samenwerking met o.a. het TIN en HMR en met het toekomstige doel en streven om de gezamen-lijke collecties te beheren en te exploiteren. Zodoende is POPMUS in gesprek gegaan met potentiële gegadigden, waaronder de gemeente Deventer.

Adviezen, opdrachten en projecten

Steun en adviezen kregen wij in 2011 van Hetty Paërl (Amsterdam) t.b.v. het realiseren van de Pastiche-expositie en publicaties. Met Elsje Zwart (Haarlem) zijn besprekingen gestart voor het project Poppenspe(e)ltechnieken en -figuren: een educatieve reeks met teksten en afbeeldingen over het volkspoppentheater.

Samen met Hedi Hinzler (Leiden) zijn wij gestart met het meerjarige project Wayangdeterminatie: een kennisplatform, database en thesaurus betreffende de wayang kulit. Contacten en besprekingen zijn gestart met dalang en wayang kulit-figurenmaker Ledjar Soebroto en zijn opvolger kleinzoon Ananto Wicaksono. Tijdsplanning: 2011-2015.

Steun verleende POPMUS aan het Ad Hoc Orkest, een amateursymfonieorkest uit Utrecht. Wij stelden afbeeldingen van Commedia dell’arte-trekkoppen beschikbaar voor publiciteitsmateriaal.

Reizen, contacten

De directeur heeft in 2011 bezoeken gebracht aan nationale en internationale (poppen)-theatertentoonstellingen en heeft diverse voorstellingen gezien. Reizen zijn ondernomen naar onder andere: Amersfoort, Amstelveen, Amsterdam, Antwerpen, Bad Kreuznach, Brugge, Charleville-Mézières, Den Haag, Deventer, Gent, Krems an der Donau, Leiden, Lier, Mechelen, Middelburg, München, Neuss, Nijmegen, Torino, Utrecht en Zwolle.

Financiën

Stichting Het Poppenspe(e)lmuseum ontving in 2011 een bijdrage van het Familiefonds Hurgonje (Middelburg) voor huisvestingsondersteuning en exploitatie.

Afbeelding: kaart nr. 14 uit ‘Jan Klaasenspel’ (met één s!). Kwartetspel, Nederland (1912-1920). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Bijlage

Artikel in de Schaapskooi 'Mystery guests', 23 september 2011.

Nieuwjaarswens 2012 'Een boom in de poppenkast: Christmas in the puppet theatre'.

Jaarverslag 2011. POPMUS/OvdM (Vorchten, 24-01-2012).

Afbeelding: buigende Jan Klaassen. Illustratie: Ad Swier (1985). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum.

Poppenspe(e)lmuseum (ANBI)

Musée de Marionnettes et de Guignol Puppentheatermuseum Puppetry Museum

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel./Tél.: +31(0)578 - 56 02 39

Fax: +31(0)578 - 56 06 21 Info: +31(0)578 - 63 13 29

info@poppenspelmuseum.nl www.poppenspelmuseum.nl www.poppenspel.info

www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl

www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2

Mystery guests bezoeken Poppenspe(e)lmuseum

VORCHTEN- Het Poppenspe(e)lmuseum van Otto van der Mieden in Vorchten kreeg woensdagmiddag bezoek van vier mystery guests. In 2009 werd voor het eerst in het kader van de Gratis Museumdag in Gelderland de 'Museum Inspectie Junior' uitgevoerd. De Museum Inspectie richt zich op het beoordelen van de gezinsvriendelijkheid van de musea. Dit jaar krijgen in totaal 10 musea een bezoek van de Museum Inspectie Junior. Het Poppenspe(e)

lmuseum kreeg bezoek van de mystery guests Maartje Fens, Zoë Woollard, Gilles Vink en Tesse Tiemens, bovenbouwleerlingen van de Jenaplanschool Heerde. Vol enthousiasme namen ze, met de speciale Inspectiepet op, deel aan de speurtocht door het museum. Ze vulden een vragenlijst in, bespraken de bevindingen en reikten vervolgens de oorkonde uit aan Otto van der Mieden. Het Poppenspe(e)lmuseum is beoordeeld met drie sterren.

Afbeelding: artikel in de Schaapskooi 'Mystery guests' (di. 23 september 2011).

